

A KÖNYVKIADÁS TÖRTÉNETE - DOLGOZAT

A múlt születése című könyvsorozat két kötetének
összehasonlító elemzése

Készítette: Torma Rozália
Tanár: Buda Attila
PPKE Könyvkiadói szakember, I. évfolyam
Budapest, 2011. május 19.

A könyvek adatai

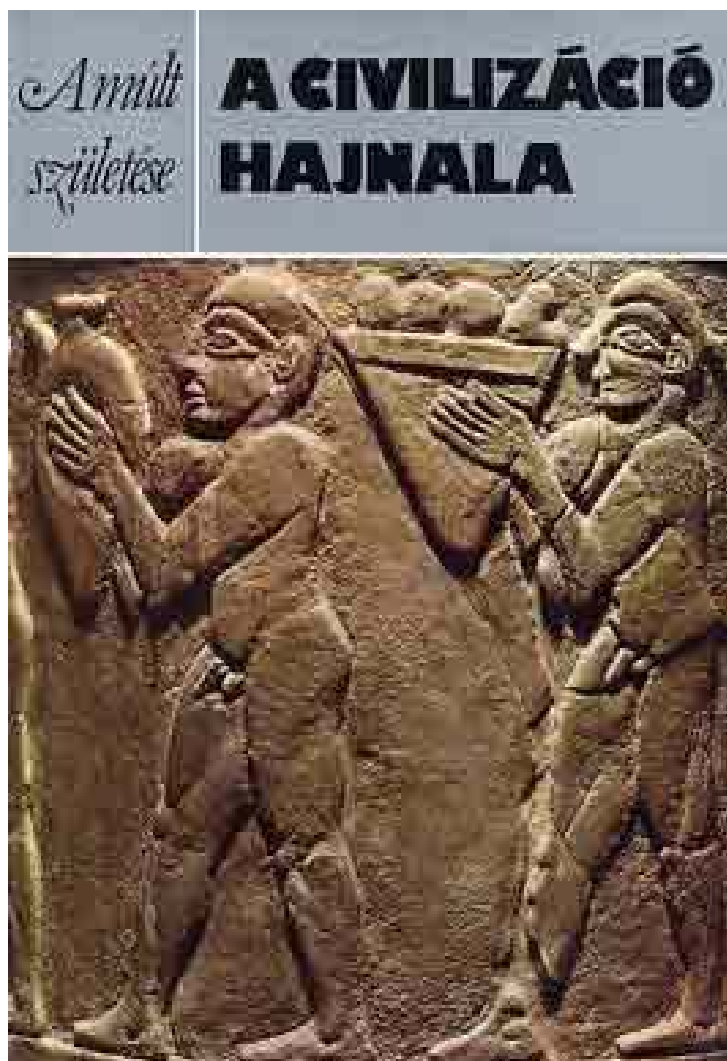
1. David OATES – Joan OATES, *A civilizáció hajnala*, ford. PUSKÁS Ildikó, Helikon, Budapest, 1983. (A múlt születése)

Megjelent 9,5 nyomdai ív terjedelemben, Zanders Ikonorex special-matt papíron, Times betűvel

Kötés: cérnafűzött, vászonkötés védőborítóval

Méret: 210 x 270 mm

Témakör: régészet, művelődéstörténet

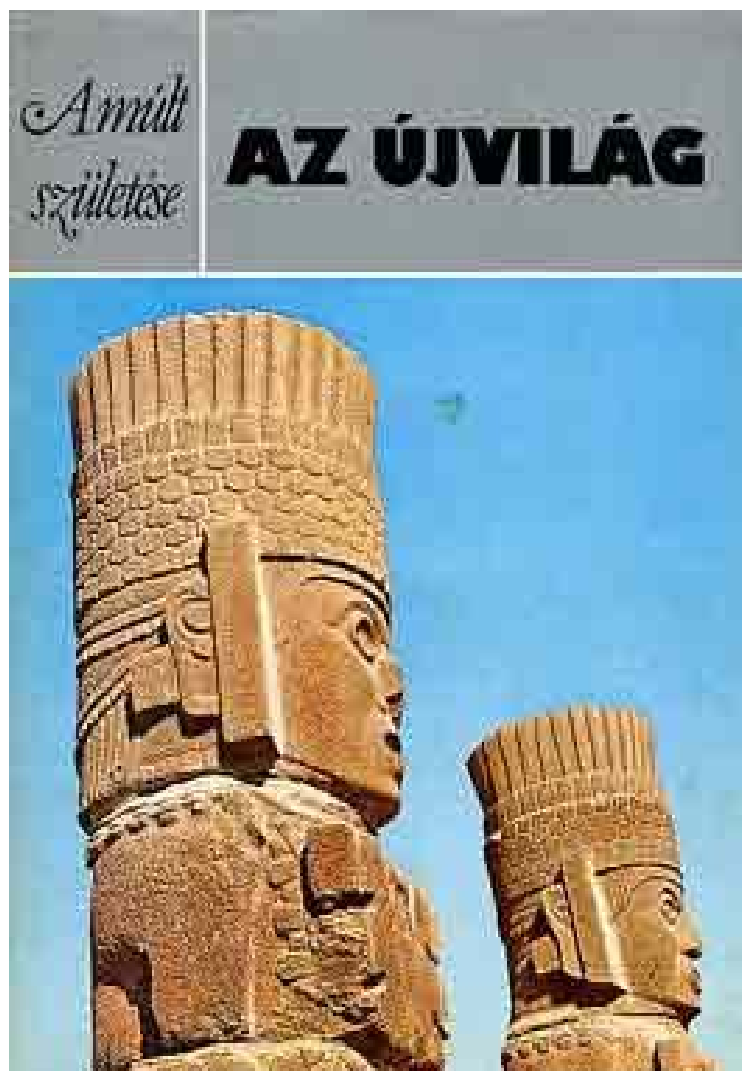
2. Warwick M. BRAY – Earl H. SWANSON – Ian S. FARRINGTON, *Az Újvilág*, ford. BORBÁS Mária, Helikon, Budapest, 1989. (A múlt születése)

Megjelent 9,75 nyomdai ív terjedelemben, Zanders Ikonorex special-matt papíron Times betűvel

Kötés: cérnafűzött, vászonkötés védőborítóval

Méret: 210 x 270 mm

Témakör: régészet, művelődéstörténet

Rövid tartalmi leírás

A múlt születése című sorozat kötetei a napjainkban kialakult régészeti szemléletet teszik hozzáférhetővé minden érdeklődő számára. Az Elsevier-Phaidon kiadótól átvett (magyarul megjelentetett) sorozatot szakemberek írták: kutató régészek, akik az adott területen dolgoznak maguk is, így többnyire a saját eredményeikről számolhatnak be. Munkájuk által megtudhatjuk hogyan jött létre a múlt, mi volt a múlt és hogyan készül képünk a múltból.

A sorozat első kötete (*A civilizáció hajnala*) az őstörténet tudományának kialakulását mutatja be, továbbá a kötet legfőbb tárgya Közel-Kelet: a térség legkorábbi településeiről nyújtott adatok által képet kapunk arról a folyamatról, amelynek során az első földművelő települések írástudó, város lakó közösségekké formálódtak.

Az Újvilág című kötet az őslakos amerikai civilizáció fejlődését, egyben az emberi alkalmazkodás egyes fajtáit tanulmányozza.

A könyvek formai jellemzői

Borító

A sorozat köteteire az egységes megjelenés jellemző, így az általam kiválasztott két mű tipográfiai elemzésénél a hasonlóság a legszembetűnőbb.

Mindkét kiadvány A/4-es formátumú, keménytető borítású. A táblákat borító vászon kék színű, a könyvgerincen ezüstözött betűkkel a mű címét és a szerző nevét tüntették föl, legkívül színes füles védőborító.

A borító első (külső) oldala három, különböző nagyságú, fehér vonallal határolt mezőre osztott; legnagyobb részét kép tölti ki. Az illusztráció fölött, két-két sorban, balról jobbra, a feketével nyomtatott, (kurzívált) sorozatcímét és a sötét hátterből kontrasztosan kiugró, ugyancsak fekete színű, de nagyobb betűfokozatú (verzálal és fettelessel szedett) könyvcímét helyezték el.

Az első kötet védőborítóján a kép Warkai-vázarészletet ábrázol: két férfi természetáldozatot mutat be Inanna istennőnek, a második könyv védőborítóján: harcosokat ábrázoló oszlopok Tula tolték fővárosban.

A gerincszöveg alulról felfelé olvasható, fehér alapon a szerző(k), a kötet- és sorozatcím, a borító hátoldalán csupán a kiadvány ára látható fehér alapon, vonalkód nem szerepel.

Az első fülon egy-egy idézet a könyvből és rövidebb ismertető szöveg olvasható, itt észlelhető a kiadó nevének újbóli feltüntetése, a hátsó fülon pedig a tervezett, illetve az eddig megjelent kötetek felsorolása található. Az összes előzéklap várható.

Mindkét kötet külső megjelenéséről elmondható, hogy összhangban van a mű tartalmával, műfajával és belső tipográfiájával.

Címnegyed

A szennycímoldalon csak a kötet címe szerepel, a szedéstükör felső részéhez igazítva, jobbra zárva. A szerzők neve a szennycímlapról hiányzik.

A sorozatcímoldalon nem a sorozat címét és szerkesztőbizottságát tüntették föl, hanem egy-egy egész oldalas kép kap helyet ezen az oldalon.

A civilizáció hajnala sorozatcímoldalán gipszbevonatú emberi koponyát ábrázoló képet láthatunk. *Az Újvilág* sorozatcímoldalán található képen: *Kolumbusz partra száll Amerikában* fametszet.

A címoldal felső részén a sorozatcím szerepel, két lénival elhatárolt mezőben a szerzők neve és nagyobb betűmérettel kiemelten a kötet címe, alatta jobbra zárva, 90 fokkal elforgatva a kiadó neve. A kiadás évének megjelölése hiányzik, ugyanis ezt az adatot csak a kolofonban tüntették föl.

A két címoldal abban különbözik egymástól, hogy a szerzők nevét elválasztó lénia az első kötet címoldalán (a sorközök mellett) függőleges, a második kötet címoldalán pedig vízszintes.

A címnegyed utolsó oldalán, a copyrightoldalon a kiadás alapjául szolgáló eredeti mű adatai, a fordításra vonatkozó adatok szerepelnek, továbbá a kötettel kapcsolatos jogot birtokló kiadó neve, a szennycímoldalon látható kép adatai és a sorozat szerkesztőbizottságának névsora is itt olvasható.

Kolofon

Mindkét kötetnél a legutolsó oldalon található, kisebb betűmérettel szedve; tartalmazza a kiadással és a nyomdával kapcsolatos adatokat, a terjedelemre vonatkozó információkat és az ISBN számot.

A főszöveget megelőző/követő egyéb járulékos részek

A címnegyed után *A civilizáció hajnala* kötetben egy bevezetés következik *A régiségről-Új nézőpontból* címmel, amely tulajdonképpen bevezetés a könyvsorozat elé, és a régiség iránti érdeklődés rövid történeti áttekintéséről, a régészeti kutatások jelentőségéről és a könyvsorozatról nyújt beszámolót.

Mindkét kötetben a főszöveget bevezetés és időrendi táblázat előzi meg, a kötetek végén bibliográfiát, kislexikont, név- és tárgymutatót, tartalomjegyzéket és az első kötetben *Radiokarbon-koradatok* táblázatot is találunk.

Főszöveg, illusztrációk

Mindkét műre jellemző a gazdagon illusztráltság, a két hasábos szövegtükör és az élőfejek alkalmazása.

Az élőfejek a fejezetcímeket tartalmazzák és a szövegtükörön kívül található, a páros oldalakon balra zárva, a páratlan oldalakon jobbra, a folyószöveg betűinél nagyobb (14 pontos) betűmérettel, kurzívval szedve. Az élőfejben, a fejezetcímtől rövid, függőleges lénival elválasztva található a pagina, arab számmal jelölve.

Mindegyik fejezet folyószövegét egy-egy egész oldalas kép előz meg, fejezetenként az első alfejezet folyószövege mindig páros oldalon kezdődik.

A fejezetcímek verzállal és fetteléssel, 30 pontos betűmérettel szedettek. Mindegyik fejezetcímhez fejezetszám is tartozik.

Az alfejezetcímek (11 pontos betűmérettel szedve) a folyószöveg egy-egy sorába lettek illesztve, a sortól rövid lénival elválasztva.

A fejezetek *Történet képekben* című résszel egészülnek ki, amelyben sorszámozott képek és az ezekhez fűződő (kisebb betűfokozattal szedett) magyarázatok kapnak helyet. A páratlan oldalon szereplő élőfejben e részekenél egy stilizált szem látható.

A kötetekben szinte minden oldalon található egy-egy fotó, továbbá rajz, néhol térkép. Az illusztrációk többsége színes, mindegyikhez sorszám és képaláírás tartozik, találunk közöttük egész oldalas, kifutó és margóhoz igazított képet is.

Összegzés

A múlt születése könyvsorozatban megjelent *A civilizáció hajnala* és *Az Újvilág* kötetek igényes kivitelű kiadványok, megjelenésük összhangban van a tartalommal és műfajjal. A kötetek belső szerkezete logikus, könnyen áttekinthető.

Nem tűnik a legjobb megoldásnak a képaláírások túl apró betűmérete. A kifutó képek sokaságának szerepeltetését jó ötletnek tartom, valamennyire megmozdítja a szabályosságot.